

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

Рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

Спеціальність 242 Туризм

2018

Розробники:

Гвозд'ї С.П., завідувач кафедри здоров'я людини та цивільної безпеки, дпед.н.,
доцент;

Поліщук Л.М., старший викладач

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри економічної та соціальної
географії і туризму

Протокол № 8 від "22" березня 2018 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Топчієв О.Г.
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією
(НМК) геолого-географічного факультету:

Протокол № 3 від "29" березня 2018 року

Голова НМК

(підпис)

Біланчин Я.М.
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни «**Цивільний захист і охорона праці в галузі**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого рівня вищої освіти (магістерського) для спеціальності 242 Туризм.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини у процесі праці; та управління безпекою людини в умовах надзвичайних ситуацій (НС), методи і способи захисту населення у НС.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Дисципліна «Цивільний захист і охорона праці в галузі» є обов'язковим предметом навчання студентів денного та заочного відділень. Навчальний процес організується з урахуванням завдань, що вирішуються закладом вищої освіти як об'єктом господарчої діяльності з використанням його навчально-матеріальної бази. Освоївши розділ «Цивільний захист» програми дисципліни магістри у відповідних напрямках підготовки, повинні бути здатними вирішувати професійні завдання щодо забезпечення безпеки та захисту населення і територій під час НС та подолання їх наслідків у мирний час та особливий період. Модуль «Охорона праці в галузі» передбачає вивчення питань охорони праці стосовно конкретної галузі і особливостей професійної діяльності майбутніх фахівців.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. «Цивільний захист»:

Змістовий модуль 2. «Охорона праці в галузі»:

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Цивільний захист та охорона праці в галузі» як освітнього компонента циклу загальної підготовки є формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ) та охорони праці в галузі (ОПГ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу. Вивчення дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень вітчизняної науки, освіти та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завданням модулю «Цивільний захист» передбачено засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування НС, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту працівників, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій (НС), локалізації та

ліквідації їхніх наслідків. Освоївши модуль дисципліни «Цивільний захист» магістри у відповідних напрямках підготовки, повинні бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог ЦЗ.

Вивчення модуля «Охорона праці в галузі» передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Навчальна дисципліна «Цивільний захист та охорона праці в галузі» спрямована на досягнення знань та вмінь складати і у подальшому використовувати алгоритми поведінки під час аварій, пожеж, військових дій і стихійних лих, своєчасно надавати допомогу постраждалим до прибуття кваліфікованої медичної допомоги. Курс дозволить майбутнім фахівцям визначати і дотримуватись вимог безпеки праці власних та своїх підлеглих, дасть можливість здобути компетентності у питаннях соціального захисту працівників, значно покращити знання студентів щодо законодавчих та нормативно-правових актів про охорону праці, системи управління охороною праці; захисту населення у надзвичайних ситуаціях різного походження; оцінки ризиків настання нещасних випадків у відповідній галузі та ін..

У здобувачів, які навчаються за **ОПП 242 «Туризм»**, процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

А) загальних:

ЗК 1. Діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку

ЗК 2. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності

ЗК 5. Уміння спілкуватися з експертами інших галузей в питаннях, спільних для вирішення.

ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 12. Уміння приймати обґрунтовані рішення та розв'язувати проблеми.

Б) фахових:

ФК 4. Розуміння завдань національної та регіональної туристичної політики та механізмів регулювання туристичної діяльності

ФК 11. Здатність до управління інформацією

Зміст підготовки у процесі вивчення дисципліни, сформульований у термінах результатів навчання:

РН3) Здатність використовувати інформаційно-інноваційні методи і технології в сфері туризму

РН7) Здатність розробляти та реалізовувати проекти в сфері рекреації, туризму, гостинності

PH17) Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та методів прогнозування

PH19) Демонструвати здатність саморозвиватися та самовдосконалюватися упродовж життя

Після вивчення навчальної дисципліни студенти набувають компетенцій щодо:

- знання методів та інструментарію моніторингу надзвичайних ситуацій, побудови моделей (сценаріїв) їх розвитку та оцінки їх соціально-економічних наслідків; здатність приймати рішення з питань ЦЗ в межах своїх повноважень;

- забезпечення гарантій збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій; до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.

Після вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- характеристику осередків ураження, які виникають у надзвичайних умовах мирного і воєнного часу;

- способи і засоби захисту населення від вражаючих факторів, аварій, катастроф, наслідків стихійних лих і сучасної зброї масового ураження;

- порядок дій сил ЦЗ і населення в умовах надзвичайних обставин;

- призначення і порядок роботи з приладами радіаційної і хімічної розвідки, дозиметричного контролю;

- методику прогнозування можливої радіаційної, хімічної, (бактеріологічної) біологічної обстановки;

- основи організації і здійснення заходів щодо надання допомоги потерпілим і життєзабезпечення населення при виникненні НС;

- законодавство про охорону праці в галузі;

- загальні закони та підзаконні нормативні акти;

- права, обов'язки та відповідальність працівника і керівника підприємства або закладу невиробничої сфери;

- державні нормативні акти про охорону праці (НПАОП), міжгалузеві та галузеві. Систему стандартів праці – державні стандарти України (ДСТУ).

Міждержавні стандарти безпеки праці, міждержавні, міжгалузеві та галузеві нормативні акти.

Вміти:

- практично здійснювати заходи захисту населення від наслідків аварій, катастроф, наслідків стихійних лих і сучасної зброї масового ураження;
- оцінювати радіаційну, хімічну, біологічну обстановку;
- керувати підготовкою формувань і проведенням рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єкті господарчої діяльності відповідно до майбутньої спеціальності;
- використовувати знання законів про охорону праці при організації безпечної та здорової роботи, навчально-виховного процесу згідно свого фахового спрямування;
- користуватися гарантіями прав громадян на охорону праці: встановлення робочого часу і часу відпочинку, охорони праці жінок і молоді, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці, відшкодування шкоди потерпілим;
- встановлювати контроль та нагляд за станом охорони праці;
- організувати навчання з питань охорони праці;
- організувати розслідування нещасного випадку на робочому місці;
- організувати атестацію робочих місць за умовами праці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин, що становить 2 кредити ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «Цивільний захист»

Тема 1. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити НС

Роль і місце захисту населення відповідно до Кодексу цивільного захисту України (01.07.2013 року). Надзвичайні ситуації мирного та воєнного часів, їх вплив на життєдіяльність людей та характеристика осередків ураження. Загальна характеристика можливих наслідків надзвичайних ситуацій в Україні. Характеристика осередків ураження, що виникають при застосуванні сучасних засобів ураження.

НС, причини виникнення та складові системи їх моніторингу. Галузевий моніторинг за станом безпеки у відповідній сфері відповідальності центральних органів виконавчої влади. Найменування та визначення основних показників джерел природних НС та номенклатура, позначення, розмірність і порядок визначення параметрів вражаючих чинників джерел техногенних НС, які контролюються і підлягають прогнозуванню.

Основні етапи аналізу НС та прогнозування їхніх наслідків. Опис явищ, що прогножуються, перелік вихідних даних. Способи виявлення потенційно-

небезпечних зон з імовірними джерелами НС. Зонування територій за ступенем небезпеки.

Тема 2. Планування з питань цивільного захисту. Методика підготовки і проведення занять, розробка плану-конспекту для проведення занять з ЦЗ.

Нормативно-методичні документи із створення і управління діяльністю спеціалізованих служб та (або) функціональних підсистем Єдиної державної системи цивільного захисту залежно від профільного напрямку ЗВО. Плануючі документи з теоретичного і практичного навчання персоналу ОГ до дій у НС, організація і проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з відпрацювання заходів за планами реагування на НС, локалізації та ліквідації аварій.

Організація навчання населення з цивільного захисту, методика проведення занять з цивільного захисту. Навчання населення з цивільного захисту. Методика підготовки і проведення занять, розробка плану-конспекту для проведення занять з цивільного захисту. Методика розробки планів з попередження НС. Комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків НС природного характеру.

Вимоги до складання та змісту аналітичної і оперативної частини плану локалізації і ліквідації аварійних ситуацій. Методика планування заходів із фізичного, функціонального, та комбінованого захисту персоналу, а також ліквідації наслідків НС. Дії викладачів і учнів у надзвичайних ситуаціях.

Тема 3. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.

Характеристики зон радіоактивного, хімічного та біологічного зараження. Визначення параметрів зон забруднення радіоактивними (РР) та небезпечними хімічними речовинами (НХР) під час аварійного прогнозування можливої обстановки за відповідними таблицями. Методика розрахунку зон проведення загальної та часткової негайної евакуації на ранній фазі розвитку радіаційної аварії. Протирадіаційний захист в умовах радіаційної аварії, критерії для прийняття рішення щодо їхнього запровадження. Типові режими радіаційного захисту і функціонування ОГ в умовах радіоактивного забруднення місцевості.

Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах біологічного зараження. Профілактичні заходи на період епідемій та пандемій. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття

і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу. Дезактивуючи, дегазуючи та дезінфікуючи розчини.

Тема 4. Захисні споруди ЦЗ. Засоби індивідуального захисту. Захист населення в надзвичайних ситуаціях. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС.

Захист населення в надзвичайних ситуаціях. Основні принципи і способи захисту населення у надзвичайні ситуаціях. Захисні споруди цивільного захисту. Засоби індивідуального захисту населення.

Комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків НС природного характеру.

Характеристика зон небезпечних геологічних процесів і явищ. Визначення показників, що характеризують ушкодження будівель, споруд та обсяги завалів у зонах НС, спричинених природними чинниками фізичного походження. Заходи з мінімізації небезпечних наслідків, які запроваджуються завчасно та у разі загрози затоплення. Заходи щодо захисту населення при катастрофічних затопленнях. Розрахунок сил і засобів при затопленні (підтопленні) населених пунктів. Класифікація вибухо-пожежонебезпечних зон. Характеристика ступенів руйнування. Методика оцінки збитків від наслідків НС за основними його видами.

Тема 5. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту. Концепція організації надання медичної допомоги населенню за умов НС.

Медико-санітарне забезпечення населення на випадок НС. Засоби медичного захисту їх склад, умови накопичення, зберігання та використання за призначенням. Концепція організації надання медичної допомоги населенню за умов НС. Завдання системи медичного захисту постраждалого населення внаслідок НС. Розробка, використання та забезпечення вдосконалення методів і засобів надання термінової медичної допомоги і лікування постраждалого населення з урахуванням характеру НС. Організація і координація робіт з надання термінової медичної допомоги та евакуації постраждалого населення із зон НС. Обмежувальні протиепідемічні медико-санітарні і адміністративні заходи. Комплекс заходів із запровадження на територіях карантину або обсервації.

Тема 6. Основи організації проведення заходів щодо надання допомоги потерпілим та життєзабезпечення населення в НС, Функції у сфері цивільного захисту

Інформування населення про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах. Завдання психологічного захисту. Своєчасне визначення контингенту постраждалих та розв'язання соціальних

потреб. Недопущення паніки та недобросовісного розподілу допомоги. Організація діяльності, спрямованої на допомогу дітям, людям похилого віку.

Психологічна допомога населенню, яке постраждало внаслідок НС. Профілактика гострих панічних реакцій, психогенних нервово-психічних порушень. Принципи та методи психологічної допомоги при посттравматичному стресі. Технології профілактики посттравматичних стресових розладів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «Охорона праці в галузі»

Тема 7. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці. Навчання фахівців з охорони праці.

Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі. Державні нормативні акти про охорону праці (НПАОП) міжгалузеві та галузеві. Система стандартів безпеки праці – державні стандарти України (ДСТУ) міждержавні, міжгалузеві та галузеві нормативні акти (ГОСТ ССБТ).

Органи державного нагляду за охороною праці. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Держгірпромнагляд. Права і відповідальність посадових осіб Держгірпромнагляду. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці. Проведення державного нагляду за охороною праці. Види та основні параметри проведення наглядових заходів. Навчання фахівців з охорони праці.

Тема 8. Міжнародні норми в галузі охорони праці.

Охорона праці як невід’ємна складова соціальної відповідальності. Визначення та основні принципи соціальної відповідальності. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.

Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Охорона праці – частина соціальної політики ЄС. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».

Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

Тема 9. Система управління охороною праці в організації.

Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Забезпечення функціонування та побудова СУОП в організації. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.

Розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. Пріоритет функцій забезпечення безпеки. Ефективність функціональної структури СУОП. Галузеві системи управління охороною праці. Мета та принципи функціонування. Організаційна та функціональна структури СУОПГ. Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Мета та основні параметри планів. Аналітична та оперативна частини плану.

Тема 10. Спеціальні розділи охорони праці в галузі знань «242 ТУРИЗМ». Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників.

Охорона праці в галузі, нормативно-правова документація. Особливі вимоги безпеки в спеціальності «Туризм» . Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Загальні вимоги безпеки в галузі. Вимоги безпеки під час експлуатації основного технологічного обладнання, при підготовці у використанні в освітньому процесі. Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць. Забезпечення безпеки контрольно-вимірювальних приладів, автоматизованих систем управління, сигналізації та зв'язку. Особливості охорони праці робітників туристичної галузі; вимоги до стану здоров'я, документації, годинного навантаження. Захист та типи страхування для туристів.

Тема 11. Атестація робочих місць за умовами праці. Навчання з питань охорони праці в установах галузі освіти та організаціях невиробничої сфери.

Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці. Методичні рекомендації. Гігієнічна оцінка умов праці, оцінка технічного та організаційного рівня робочого місця. Пільги і компенсації. Порядок обчислення заробітної платні при різних умовах праці.

Інструктажі з питань охорони праці за характером та часом проведення. Обов'язки керівних осіб. Організація та проведення обов'язкових та періодичних медичних оглядів робітників різних категорій.

Тема 12. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.

Загальні положення та визначення. Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій в організаціях і установах. Мета та завдання розслідування нещасних випадків. Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться розслідування.

Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Розслідування нещасних випадків. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Розслідування професійних захворювань. Організація розслідування, склад комісій з розслідування, основні документи. Форми, порядок їх складання, кількість, термін зберігання.

Дослідження та профілактика виробничого травматизму. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Методи дослідження виробничого травматизму.

Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.

Тема 13. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах

Класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

Протипожежні перешкоди. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.

Пожежна сигналізація і зв'язок. Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання. Первинні засоби пожежогасіння. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі.

Алгоритми дій керівного, педагогічного, допоміжного персоналу на випадок пожежної небезпеки в закладах освіти. Призначення відповідальних осіб, забезпечення первинними та автоматичними засобами пожежогасіння.

Тема 14. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві. Пенсійне законодавство.

Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування. Єдиний соціальний внесок.

Суб'єкти та об'єкти страхування. Види страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Правління Фонду. Виконавча дирекція Фонду. Страхові експерти з охорони праці, їх функції і повноваження. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів. Джерела фінансування Фонду. Страхові тарифи. Страхові виплати. Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків. Обов'язки Фонду. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника. Пенсійне законодавство.

3. Рекомендована література

Основна література

1. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інші. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008. – 223 с.
2. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010. – 384 с.
3. Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С.М., Пуцило В.І., «Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях». Навчальний посібник, Видавництво НУ «Львівська політехніка». Львів, 2004 р., – 136 с.
5. Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навчальний посібник. Ч.3: Цивільна оборона. – Миколаїв: УДМТУ, 2002. – 155 с.
- 6 Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник.– К: Центр учбової літератури, 2008. – 158 с.
7. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. – К., 2008. – 286 с.
8. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. Посібн./За наук.ред. Запорожця О.І., – К.: АМУ, 2008, – 250 с.
9. Сусло С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посібник/ За ред. проф. М.О. Біляковича. – К.: Арістей, 2007. – 386 с.
10. Самкнулов В.І. Цивільна оборона. Навч. посібник. Одеса: Юридична література, Одеська національна юридична академія, 2004, – 120 с.
11. Миценко І.М., Мезенцева О.М. Цивільна оборона. - Чернівці: Книги ХХІ, 2004. – 404 с.
12. Шоботов В.М. Цивільна оборона: Навчальний посібник. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 439 с.
13. Яремко З.М. Охорона праці: навч. посібн. за ред. проф. З.М. Яремка / Яремко З.М., Тимошук С. В., Третяк О.І., Ковтун Р.М.. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 345 с.
14. Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Основа, 2006. – 444 с.
15. Протоєрейський О.С, Запорожець О.І. Охорона праці в галузі: навч. посіб. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 268 с.
16. Основи охорони праці: підручник / За ред. проф. В.В. Березуцького – Х.: Факт, 2005. – 480 с.

17. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.

18. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с.

19. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.

20.

Методичне забезпечення з боку кафедри здоров'я людини та цивільної безпеки

1. Гвоздій С.П., Поліщук Л.М. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Цивільний захист» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Частина І. Основи організації проведення заходів щодо надання допомоги потерпілим та життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Видавництво ОНУ, Одеса, 2013. – 32 с.

2. Еннан А.А., Сахаров О.В., Абрамова Н.М., Гвоздій С.П. Методичні рекомендації «Методи та засоби захисту цивільного населення в умовах надзвичайних ситуацій» до практичних занять та самостійної роботи з дисциплін «Безпека життєдіяльності» та «Цивільний захист» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. – Одеса: Б.В., 2012.

3. Тестові завдання для модульного та підсумкового контролю з дисципліни «Цивільна оборона». Методичні рекомендації до індивідуальної та самостійної роботи студентів усіх спеціальностей та форм навчання. Іванова І.В., Багаєва О.С., Бурденюк О.І., Гвоздій С.П., Козикін А.Г., Майданюк Є.С. – Одеса «Астропринт», 2006 – 34 с.

4. Гвоздій С. П. Домедична допомога у надзвичайних ситуаціях: поранення, переломи, вивихи: Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з дисциплін «Медико-санітарна підготовка», «Основи медичних знань», «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», «Цивільний захист» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / С. П. Гвоздій, Л. М. Поліщук. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 48 с.

5. Гвоздій С. П. Збірник ситуаційних завдань з охорони праці: Практикум для студентів гуманітарних і природничих спеціальностей закладів вищої освіти України / С. П. Гвоздій, Г. І. Стенпковська. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 180 с.

6. Іванова І.В., Неізнаний М.О., Стенпковська Г.І., Шапкіна Т.І. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів по темі: «Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці». – Одеса: «Астропринт», 2004, – 24 с.

7. Іванова І.В., Неізнаний М.О., Стенпковська Г.І., Шапкіна Т.І. Методичні рекомендації до самостійної роботи для студентів усіх спеціальностей та форм навчання з дисциплін «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі». «Психофізіологічні вимоги до умов праці». – Одеса. – 2006.

8. Тестові завдання для модульного та підсумкового контролю знань з дисциплін «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі» для студентів усіх

спеціальностей та форм навчання. Методичні рекомендації. / Іванова І.В., Неізнавстний М.О., Стенпковська Г.І., Шапкіна Т.І. – Одеса, 2007. – 31 с.

9. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів з дисциплін «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі». / Іванова І.В., Неізнавстний М.О., Стенпковська Г.І., Гвоздїй С.П. – У 2-х частинах. – Частина 1. Трудові правовідносини. Зразки документів. – Одеса, 2010. – 40 с.

10. Гвоздїй С.П. Методичні вказівки до виконання розділу «Охорона праці» в дипломних проектах і роботах (для студентів усіх спеціальностей Одеського національного університету імені І.І. Мечникова) – Одеса: Видавництво Одеської національної університету, 2011. – 16 с.

11. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів з дисциплін «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі» / Гвоздїй С.П., Стенпковська Г.І., Шапкіна Т.І., Глінська Л.Я. – У 2-х частинах. – Частина 2. Розслідування нещасних випадків. – Одеса: Видавництво Одеської національної університету, 2011. – 32 с.

Додаткова

1. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. – Львів, "П.П. Васильович К.І.", 2005. – 338 с.

2. Програма дій «Порядок денний на ХХІ сторіччя». К.: «Інтерсфера», 2000. – 359 с.

3. В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».

4. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів.

5. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010 р. № 65.

6. НПАОП 0.00-2.23-04 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 р. № 994.

7. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.

8. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.

9. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги.

10. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.

11. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008 р.

12. Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559.

13. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».

14. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».

15. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.

16. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.

17. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.

18. Міжнародний стандарт OHSAS 18002, Guidelines for the implementation of OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.

19. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI.

20. Постанова КМУ від 17 квітня 2019 р. № 337 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві», Київ

21. Кодекс цивільного захисту України. 01.07.2013 р.

. Електронні інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.

2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.

3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.

4. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.

5. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.

6. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.

7. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.

8. Новини про поточні події у світі, в т. ч. про надзвичайні ситуації <http://www.100top.ru/news/> (російською мовою).

9. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.

10. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.

11. <http://www.social.org.ua> – Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

12. www.nmr-czbjd.edukit.od.ua – Науково-методичної ради з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності населення Одеської області.

13. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.

14. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.
15. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
16. Міністерство освіти і науки України <http://mon.gov.ua/>.
17. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
18. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
19. Офіційний сайт Державного комітету з гірничої та промислової безпеки <http://www.dnopr.gov.ua/index.php/uk/>.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – іспит

5. Методи діагностики успішності навчання

Види контролю:

Поточне тестування студентів здійснюється:

- підсумковий письмовий тест;
- оцінювання практичних навичок;
- оцінювання виконання самостійної роботи студентів.

Підсумкова оцінка отримується студентом за результатами всіх видів контролю.

Рівень знань студента оцінюється за 100-бальною шкалою. Наведена таблиця визначає питому вагу оцінки з кожного модуля у загальній оцінці по дисципліні.